

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GÖKHAN KOCA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/21870)

Karar Tarihi: 27/11/2019

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Recep KÖMÜRCÜ
Üyeler : Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Raportör : Sinan ARMAĞAN
Başvurucu : Gökhan KOCA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamesiyle kamu görevinden çıkarılmasına karar verilmesi nedeniyle Anayasa'da düzenlenen bir kısım ilke ve hakların, sağlık durumuna rağmen ceza infaz kurumunda tutma nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/9/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Başvurucu, 17/11/2016 tarihli ek dilekçesiyle Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 73. maddesi uyarınca tutukluluk hâlinin sonlandırılarak tedbiren tahliyesine karar verilmesini talep etmiştir.
5. Komisyonca tedbir talebinin ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
6. 11/11/2016 tarihinde Kırşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne ve 15/11/2016 tarihinde başvurucuya yazılan müzekkerelere verilen cevaplar sonrasında İkinci Bölüm tarafından 18/11/2016 tarihinde -başvurucunun sağlık hizmetlerine erişiminin derhâl sağlanması şeklinde- tedbir kararı verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

A. Genel Bilgiler

8. Türkiye 15/7/2016 tarihinde askerî darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış ve bu nedenle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilmiştir. Olağanüstü hâl 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. Kamu makamları ve yargı organları -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Türkiye'de çok uzun yıllardır faaliyetlerine devam eden ve son yıllarda Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (PDY) olarak isimlendirilen bir yapılanmanın olduğunu değerlendirmişlerdir (*Aydın Yavuz ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-25).

9. Türk yargı organları yakın dönemde verdikleri birçok kararda FETÖ/PDY'nin silahlı bir terör örgütü olduğunu kabul etmişlerdir. Bu kapsamda Yargıtay Ceza Genel Kurulu 26/9/2017 tarihinde (E.2017/16.MD-956, K.2017/370) ve -terör suçlarına ilişkin davaların temyiz mercii olan- Yargıtay 16. Ceza Dairesi 24/4/2017 ve 14/7/2017 tarihlerinde verdiği kararlarda (*Selçuk Özdemir* [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, §§ 20, 21) FETÖ/PDY'nin silahlı bir terör örgütü olduğu sonucuna varmıştır.

B. Başvuruya İlişkin Süreç

10. Aksaray Emniyet Müdürlüğünde 3. sınıf emniyet müdürü olarak görev yapan başvuru hakkında 15 Temmuz darbe teşebbüsünden sonra Aksaray Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından FETÖ/PDY'nin hiyerarşik yapılanmasında yer aldığı iddiasıyla soruşturma başlatılmıştır.

11. Başvuru, Aksaray Cumhuriyet Başsavcılığının talimatıyla 22/7/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır.

12. Başvuru dört gün nezarethanede gözaltında tutulduktan sonra 25/7/2016 tarihinde, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme, savaş hâlinde olmanın sağladığı kolaylıkla Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silahlı isyan, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmayı engellemeye teşebbüs ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından tutuklanması istemiyle Aksaray Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk edilmiştir.

13. Başvuru, isnat edilen suçlardan Hâkimliğin 25/7/2016 tarihli kararıyla tutuklanmıştır.

14. Başvuru, tutuklama kararına itiraz etmiş; Niğde Sulh Ceza Hâkimliği 28/7/2016 tarihinde itirazı reddetmiştir. Karar başvurucuya 8/8/2016 tarihinde tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumunda tebliğ edilmiştir. Savcılık, kanuni sürenin dolması nedeniyle başvuru tutuklunun hâlinin gözden geçirilmesini talep etmiş; Hâkimlik 23/8/2016 tarihli kararıyla başvuru tutukluluğunun devamına karar vermiştir. Başvuru tutuklunun bu karara itirazı Niğde Sulh Ceza Hâkimliğinin 9/9/2016 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

15. Başvuru 9/9/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Başvuru bireysel başvuruda bulunduktan sonra 18/11/2016 tarihinde, yurt dışına çıkış yasağı ve karakolda imza atma yükümlülüğü şartıyla serbest bırakılmıştır.

17. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan kamu davası açılmıştır. Aksaray 2. Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan yargılama sonucunda 15/11/2018 tarihinde başvurucunun beraatine karar verilmiştir. Verilen karar istinaf edilmeden 24/12/2018 tarihinde kesinleşmiştir.

C. Başvurucunun Sağlık Durumuyla İlgili Süreç

18. Başvurucu; bireysel başvuru formunda 2012 ve 2015 yıllarında üç kez beyin tümörü ameliyatı olduğunu, nükseden aynı hastalıktan 2016 yılı Kasım ayında bir kez daha ameliyat olması gerektiğinin tedavisini sürdürdüğü hastane tarafından kararlaştırıldığını fakat tutuklanması nedeniyle bunu gerçekleştiremeyeceğini belirtmiştir. Sağ el ve ayağı ile vücudunun sağ tarafının hastalığına bağlı olarak işlevini yerine getiremediğini dile getiren başvurucu; ceza infaz kurumunda bulunan arkadaşlarının yardımıyla ihtiyaçlarını giderdiğini, hastalığının tedavisi için hastaneye gitme talebinin kabul edilmediğini ileri sürmüştür.

19. Kırşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun tedbir talebinin değerlendirilmesi amacıyla yazdığı cevap (bkz. § 6) içeriğinde başvurucuya sunulan sağlık hizmetlerinden bahsedilmektedir. Söz konusu yazıda;

- 26/7/2016 tarihli ilk muayenesinde *sağ beyin sapına batan 4,5 cm PCA tümörünün mevcut olduğu* şeklindeki sağlık fişiyle ceza infaz kurumuna kabul edildiği,

- 1/9/2016 tarihinde Kurum revirinde muayene edildiği, *otitis media* (orta kulak iltihabı) teşhisiyle tedavi edildiği ve reçete düzenlendiği,

- 11/11/2016 tarihinde Kurum revirinde muayene edildiği ve bronşit teşhisiyle reçete düzenlendiği,

- Rahatsızlığı (iddia ettiği hastalığı) nedeniyle tutuklu bulunduğu süre içinde Kurum revirine müracaat etmediği, bu nedenle hastaneye sevkinin yapılmadığı,

- Anayasa Mahkemesinin yazısı üzerine 11/11/2016 tarihinde Kırşehir Devlet Hastanesi (Hastane) Beyin Cerrahi Polikliniğine sevk edilerek uzman doktor tarafından muayene edildiği, hemogram biyokimya kan tahlili ve bilgisayarlı beyin tomografisi yapıldığı, tetkiklerin değerlendirilmesinden sonra ilaçlı kranial beyin MR'ının çekilmesinin gerekip gerekmeyeceğine daha sonra karar verileceği şeklinde tespitler yer almaktadır.

20. Cevap yazısında ayrıca başvurucunun 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16. maddesi kapsamında sağlık durumu nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında tutulup tutulmayacağı hususunda Adli Tıp Kurumundan rapor tanzim edilmesi talebi olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca başvurucunun tutulduğu odada hâlihazırda on kişiyle birlikte kaldığı, Ceza İnfaz Kurumunda aile hekimliği uygulaması yapıldığı, 08.00-00.00 saatleri arasında Ceza İnfaz Kurumunda sağlık hizmeti verecek doktorların bulunduğu, diğer saatlerde ise hekimli 112 acil sağlık servisi temin edildiği, gerektiğinde il içine veya il dışına götürülerek hükümlü ve tutuklulara sağlık hizmeti sunulduğu vurgulanmıştır.

21. Başvurucu; Anayasa Mahkemesinin yazısı (bkz. § 6) üzerine sunduğu 17/11/2016 tarihli dilekçesiyle, beyindeki tümör nedeniyle 8/8/2016 tarihinde Kurum doktoruna başvurduğunu, beyinde tümör olduğunu ve tedaviye ihtiyaç duyduğunu bildirdiğini, doktorun ise yasak olduğundan hastaneye sevk yapamayacağını söylediğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla Kırşehir Cumhuriyet Başsavcılığına hastaneye sevk edilmesi için farklı tarihlerde dilekçeler yazdığını fakat taleplerinin karşılanmayarak sevkinin sağlanmadığını belirtmiştir. Başvurucunun sunduğu belgelerden ilki 8/8/2016, sonuncusu 2/9/2016 tarihinde olmak üzere beş defa beyin tümörü nedeniyle revire çıkma veya hastaneye sevk edilme şeklinde taleplerde bulunduğu görülmüştür. Başvurucu 11/11/2016 tarihinde Kırşehir Devlet Hastanesine sevk edildiğini, tetkikler yapıldığını ancak 14/11/2016 tarihinde tekrar hastaneye gideceği ve MR için randevu verileceği söylendiği hâlde henüz bir işlem yapılmadığını belirtmiştir. Başvurucu ayrıca dilekçesine Aksaray Devlet Hastanesinde düzenlenmiş olan 24/5/2016 tarihli genel sağlık kurulu raporu ile özel hastanelerde yaptırdığı 10/5/2016 ve 13/7/2016 tarihli MR kayıtlarını, 18/3/2015 tarihli tedavi öyküsünü, 18/3/2015 tarihli, 180 gün süreli istirahat raporunu eklemiştir.

22. Başvurucu 18/11/2016 tarihinde adli kontrol şartıyla serbest bırakılmasından sonra 12/12/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine ek dilekçe sunmuştur. Başvurucu söz konusu dilekçesinde, başvuru formunda belirttiği hususları tekrar etmiş; ayrıca 11/11/2016 tarihinde yaptırdığı tahlillerden sonra yetkililer tarafından MR randevusuna ilişkin bir açıklama yapılmadığından ve tutulduğu yerin fiziki koşul ve imkânlarından bahsetmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

23. İlgili hukuk için bkz. *Salih Sönmez* (B. No: 2016/25431, 28/11/2018, §§ 33-56) ile *Fatma Müge Tekin ve Özge Tekin* (B. No: 2014/2504, 20/3/2019, §§ 26-39) başvuruları hakkında verilen kararlar.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

24. Mahkemenin 27/11/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Hukuka Aykırı Bir Şekilde Meslekten İhraç Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

25. Başvurucu, hiçbir somut nedene dayanılmadan haksız şekilde Resmî Gazete'de yayımlanan bir kanun hükmünde kararname (KHK) ile görevinden ihraç edildiğini belirterek Anayasa'da güvence altına alınan birtakım hakların ve ilkelerin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

26. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (*İsmail Buğra İşlek*, B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

27. Başvuru yollarının tüketilip tüketilmediği, ilke olarak Anayasa Mahkemesine başvurunun yapıldığı tarihteki duruma bakılarak değerlendirilir. Ancak Anayasa Mahkemesi bazı durumlarda bireysel başvuru yapıldıktan sonra oluşturulan yeni başvuru yollarının tüketilmesi gerektiğine de karar verebilir. Özellikle belli bir konudaki yapısal ve sistemik sorunlara çözüm bulmak amacıyla sonradan oluşturulmuş bir yol söz konusu ise ikincillik ilkesi, o konudaki temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddialarının -bu yol vasıtasıyla- öncelikle idari ve yargısal makamlarca değerlendirilmesine imkân tanınmasını gerekli kılabılır (*Remziye Duman*, B. No: 2016/25923, 20/7/2017, § 35).

28. Bir başvuru yolunun tüketilmesinin gerekli olması için ulaşılabilir olması, ihlal iddiaları yönünden makul bir başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesini haiz olması gerekir. Belli bir başvuru yolunun soyut olarak belirtilen nitelikleri haiz olması yeterli değildir. Bu yolun uygulamada da anılan nitelikleri haiz olması ya da en azından haiz olmadığının kanıtlanmamış olması gerekir. Bununla birlikte soyut olarak makul bir başarı sunma kapasitesi bulunan bir yolun uygulamada başarıya ulaşmayacağına dair şüphe, o başvuru yolunun tüketilmemesini haklı kılmaz. Özellikle sonradan oluşturulan ve henüz uygulaması olmayan bir başvuru yolunun bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir (*Remziye Duman*, § 36).

29. 23/1/2017 tarihli ve 29957 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 685 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle Anayasa'nın 120. maddesi kapsamında ilan edilen ve 21/7/2016 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla onaylanan olağanüstü hâl kapsamında, terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu Millî Güvenlik Kurulunca (MGK) karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle başka bir idari işlem tesis edilmeksizin doğrudan KHK hükümleri ile tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruları değerlendirmek ve karara bağlamak üzere Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonu (Komisyon) kurulmuştur.

30. Komisyon, başka bir idari işlem tesis edilmeksizin doğrudan kanun hükmünde kararname hükümleri ile tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruları değerlendirmek ve karara bağlamak üzere kurulmuştur. Komisyon; olağanüstü hâl kapsamında doğrudan KHK'lar ile tesis edilen kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarma ya da ilişik kesilmesi, öğrencilikle ilişik kesilmesi, dernekler, vakıflar, sendika, federasyon ve konfederasyonlar, özel sağlık kuruluşları, özel öğretim kurumları, vakıf yükseköğretim kurumları, özel radyo ve televizyon kuruluşları, gazete ve dergiler, haber ajansları, yayınevleri ve dağıtım kanallarının kapatılması, emekli personelin rütbelerinin alınması işlemleri hakkındaki başvuruları değerlendirip karara bağlayacaktır. Ayrıca olağanüstü hâl kapsamında yürürlüğe konulan KHK'lar ile gerçek veya tüzel kişilerin hukuki statülerine ilişkin olarak doğrudan düzenlenen diğer işlemlerle ilgili de Komisyona talepte bulunma hakkı verilmiştir.

31. 685 sayılı KHK'nın 7. maddesinde, Komisyonun başvuru almaya başladığı tarihten önce yürürlüğe konulan KHK'larla ilgili olarak başvuru alma tarihinden (17/7/2017) itibaren altmış gün içinde, bu tarihten sonra yürürlüğe konulan KHK'larla ilgili olarak ise Resmî Gazete'de yayımlanma tarihinden itibaren altmış gün içinde Komisyona başvuru yapılabileceği, aynı KHK'nın 11. maddesinde de Komisyon kararlarına karşı idare mahkemelerine başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır.

32. 685 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin (3) numaralı fıkrasına göre Komisyonun görev alanına giren konularda daha önce herhangi bir yargı merciine başvurmuş veya dava açmış olanlar hakkında yargı mercilerince karar verilmesine yer olmadığına dair karar verilir ve dosyalar yeni bir başvuru şartı aranmaksızın incelenmek üzere Komisyona gönderilir. Anılan düzenlemenin olağan kanun yollarına ilişkin olduğu açıktır. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu ise olağan nitelikte bir kanun yolu değildir. Açıklanan nedenle Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurular 685 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin (3) numaralı fıkrası kapsamına girmemektedir. Dolayısıyla somut bireysel başvuruların kabul edilebilirlik kriterleri bakımından değerlendirilmesi gerekir (benzer yöndeki kararlar için bkz. *Sait Orçan*, B. No: 2016/29085, 19/7/2017; *Ramazan Korkmaz*, B. No: 2016/36550, 19/7/2017).

33. Ayrıntıları Anayasa Mahkemesinin *Remziye Duman* (B. No: 2016/25923, 20/7/2017) kararında belirtildiği üzere KHK ile kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişkisi kesilenlere ilişkin ihlal iddiaları incelendiğinde ilk bakışta ulaşılabilir, ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görünen, Komisyona başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvuruların incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna varılmıştır.

34. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

35. Başvurucu, hâlen devam eden beyin tümörü hastalığının tedavisi için hastaneye sevkinin sağlanmadığını, bu nedenle rahatsızlığının ilerlediğini, sağlık durumuna rağmen tutuklu olarak ceza infaz kurumunda kalmasının yaşam hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

36. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

37. Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumlarının fiziki ve tıbbi imkânlarının sağlık durumuna uygun olmamasına dayalı şikâyetleri istikrarlı bir şekilde kötü muamele yasağı kapsamında incelemektedir (*Mete Dursun*, B. No: 2012/1195, 18/11/2015; *Serdar Öztürk*, B. No: 2013/7532, 4/2/2016; *Sabri Kaya*, B. No: 2014/8482, 29/6/2016; *Ergin Aktaş*, B. No: 2014/14810, 21/9/2016; *Hayati Kaytan*, B. No: 2014/19527, 16/11/2016; *İmam Çelikdemir*, B. No: 2014/20289, 5/12/2017).

38. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu yaşadığı rahatsızlık sebebiyle vücudunun sağ tarafını kullanamadığını ve birtakım günlük ihtiyaçlarının ceza infaz

kurumunda beraber tutulduğu kişiler tarafından karşılandığını belirtmiş ise de başvuru tutulduğu yerin koşullarının fiziki durumuna göre uygun bir yer olmadığına veya bazı şart ve imkanlarının iyileştirilmesi gerektiğine ilişkin bir şikâyeti bulunmamaktadır. Kaldı ki başvuru infaz hâkimliğinden buna ilişkin bir talebi olduğuna veya talebi olup da reddedildiğine ilişkin bir beyanı da yoktur. Dolayısıyla başvuru şikâyetinin yaşadığı rahatsızlığa rağmen hastaneye sevkinin yapılmayarak ceza infaz kurumunda tutulması temelinde incelenmesi gerekmiştir. Bu nedenle başvuru Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

39. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "*Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" şeklindeki kural, hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus 5275 sayılı Kanun'un "*İnfazda temel ilke*" kenar başlıklı 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*" ve yine Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde "*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir.*" şeklinde düzenleme ile açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla tutuklamaya veya hapis cezasına mahkûmiyete ilişkin bir kararın yerine getirilmesi için sağlanacak şartlar, insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır (*Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 36).

40. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahkûmları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Ceza infaz kurumunda tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahkûmların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve mahkûmlara gerekli tıbbi yardımın sağlanması da insan onuruna yakışır koşulların sağlanması için gereklidir (*Turan Günana*, § 39). Bu çerçevede hasta bir kişinin uygun olmayan fiziki ve tıbbi koşullarda tutulması da Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı bir muamele olarak kabul edilebilir (*Murat Karabulut*, B. No: 2013/2754, 18/2/2016, § 65).

41. Hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan herkesin insan onuruna uygun tutma koşullarına sahip olma hakkı bulunduğunu, alınan tedbirlerin uygulanma koşullarının kişiyi tutukluluğa bağlı kaçınılmaz üzüntü seviyesini aşacak yoğunlukta bir ümitsizliğe sokmaması gerektiğini kabul etmek gerekir (*Fatih Hilmioğlu*, B. No: 2014/648, 18/9/2014, § 65). Ayrıca Anayasa'nın tutuklu bir kimsenin sağlık gerekçesiyle serbest bırakılması için hiçbir *genel zorunluluk* getirmediğini ancak doğal olarak ortaya çıkan fiziksel ya da ruhsal rahatsızlıklardan kaynaklanan acının yetkililerin sorumlu tutulabileceği tutukluluk koşullarından dolayı artması ya da artma riski bulunması hâlinde bu durumun Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına girebileceğini belirtmek gerekir (*Fatih Hilmioğlu*, § 66).

42. Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin hasta olmaları durumunda devletin kontrolü altında tuttuğu bu kişilere gerekli tıbbi yardımı sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün hiç veya gerektiği gibi yerine getirilmemesi sonucunda kişinin yaşamı veya vücut bütünlüğü bakımından tehlike arz eden acil bir duruma, ağır veya uzun süreli bir acı çekmesine sebebiyet verilmiş olması, belirtilen sonuçlar ortaya çıkmamakla birlikte kişinin tıbbi yardımdan mahrum kalmış olması nedeniyle yaşadığı stres, huzursuzluk veya aşağılanma hissinin -olayın kendine has koşulları çerçevesinde- insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele düzeyine ulaşacak ciddiyette olması hâlinde Anayasa'nın

17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiği kabul edilebilir. Bu kapsamdaki değerlendirmede kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasına bağlı dezavantajlı konumunun da dikkate alınması gerekir (*Hayati Kaytan*, § 44).

43. Somut olayda, başvuruçunun tutuklu olarak bulunduğu süreçte bir takım sağlık şikâyetleri nedeniyle ceza infaz kurumu bünyesinde faaliyet gösteren sağlık birimine müracaat ettiği ve bu kapsamda muayenelerinin yapılarak tedavisinin sağlandığı görülmektedir (bkz. § 19). Başvuruçunun tutuklanmasında önce tedavi sürecinin yürütüldüğü hastanede 2016 yılı Kasım ayında beyin tümörü ameliyatı yapılmasının planlandığını belirterek tutulduğu ceza infaz kurumundan çıkartılıp bir hastaneye sevk ve tedavi edilmesi gerektiğinden bahsetmektedir. Başvuruçunun iddiasında belirttiği gibi söz konusu tarihte ameliyat olacağı kabul edilse dahi 9/9/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunan başvuruçunun sağlık durumunun ceza infaz kurumunda sağlanamayan bir tedaviyi gerektirdiği bu nedenle hastaneye sevk edilmesinin tıbbi bir zorunluluk olduğu soyut beyanı dışında dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmamaktadır. Kaldı ki başvuruçunun sunduğu veya ilgili kurumlardan gelen tıbbi belgelerde başvuruçunun ceza infaz kurumunda tutulmasına engel olabilecek şekilde bir rahatsızlığından bahsedilmemektedir. Bununla birlikte başvuruçunun, rahatsızlığının ceza infaz kurumu şartları veya yetkililerin uygulamalarından kaynaklanan bazı nedenlerle kötüleştiğini, bu nedenle özgürlüğünden yoksun bırakılma nedeniyle ortaya çıkan olağan elemin ötesinde bir ızdırap ve/veya acıya maruz bırakıldığını somut olgularla desteklemediği gibi 18/11/2016 tarihinde serbest bırakılmasından sonra Anayasa Mahkemesine yazdığı ek dilekçesinde (bkz. § 22) ceza infaz kurumunda tutulması ve tedavi imkanı sunulmaması nedeniyle hastalığının ilerlediğini ortaya koyan herhangi bir tıbbi belgeden de bahsetmemiştir. Dolayısıyla başvuruçunun rahatsızlıklarına rağmen tutukluluk hâlinin devam ettirilmesinin sağlığı üzerindeki etkisini somut olarak ortaya koymadan soyut bir şikâyet ileri sürmüştür.

44. Bu tespitler kapsamında ceza infaz kurumunda tutulma nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği şikâyetine ilişkin olarak somut bir delil sunmayan başvuruçunun sağlık durumuna rağmen tutukluluk hâlinin devam ettirilmesi nedeniyle kötü muamele maruz kaldığı yönündeki iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır.

45. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olduğuna* karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hukuka aykırı bir şekilde meslekten ihraç edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Başvuruçunun serbest bırakılmasıyla konusuz kalan tedbir kararı hakkında karar verilmesine YER OLMADIĞINA,

Başvuru Numarası : 2016/21870
Karar Tarihi : 27/11/2019

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 27/11/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL